

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2017-4-65 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 17-41/651-289
Karar Tarihi : 14.12.2017

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Can SARIÇİÇEK, Nazif IŞIK

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - QNB Finansbank A.Ş.
Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Kristal Kule No:215 Şişli/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU: QNB Finansbank A.Ş. ile HSBC Bank A.Ş. arasında akdedilen Üye İşyeri Kullanım Programı Sözleşmesi'ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.**
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 02.10.2017 tarihinde giren bildirim ve 27.11.2017 tarihinde giren ek bilgiler üzerine düzenlenen 05.12.2017 tarih ve 2017-4-65/MM sayılı Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
- QNB Finansbank A.Ş. (FİNANSBANK) ile HSBC Bank A.Ş. (HSBC) arasında akdedilen "Üye İşyeri Kullanım Programı Sözleşmesi"nin (SÖZLEŞME), tarafları olan FİNANSBANK ve HSBC'nin rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesine aykırılık teşkil ettiği, bu nedenle ilgili sözleşmeye Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceği,
  - Bildirim konusu SÖZLEŞME'nin tarafları olan FİNANSBANK ve HSBC'nin rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle, söz konusu SÖZLEŞME'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı,
  - 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılan bireysel muafiyet değerlendirmesi sonucunda; anılan maddede belirtilen tüm şartların sağlandığı göz önüne alınarak, anılan SÖZLEŞME'ye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde, imza tarihi olan 09.06.2017 tarihinden itibaren bireysel muafiyet tanınabileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME ve DEĞERLENDİRME

G.1. Taraplara İlişkin Bilgiler

G.1.1. HSBC

- (4) HSBC, merkezi Londra'da bulunan ve dünya çapında bankacılık ve finans hizmetleri pazarında faaliyet gösteren HSBC Grubu'nun bünyesinde yer almaktadır. Şirket, Türkiye'deki faaliyetlerine 1990 yılında başlamış olup, kurumsal bankacılık, yatırım bankacılığı, bireysel bankacılık ve birikim yönetimi alanlarında hizmet ve finansal çözümler sunmaktadır.

G.1.2. FİNANSBANK

- (5) FİNANSBANK, 1987 yılında kurulmuş olup, 2006 yılında National Bank of Greece S.A. tarafından¹, 2016 yılının Haziran ayında ise Qatar National Bank S.A.Q. (QNB GRUP) tarafından satın alınmıştır². FİNANSBANK, bireysel, ticari, kurumsal ve KOBİ müşterilerine yönelik ürün ve hizmetler sunmaktadır.

G.2. İlgili Pazar

- (6) Dosya konusu bakımından ilgili ürün pazarı, teşebbüslerin akdettikleri sözleşmenin etki edeceği pazardır. Tarafların her ikisi de esas olarak bankacılık sektöründe faaliyet göstermektedir. Bildirim konusu SÖZLEŞME'nin kapsamına bakıldığında; tarafların üye işyeri ağı edinme ve kullanma ile pos altyapısını kullanma alanındaki faaliyetlerine ilişkin olduğu görülmektedir. SÖZLEŞME ile HSBC, kredi kartı markası Advantage ve Advantage sadakat sistemi altyapısını koruyarak, Advantage markalı kredi kartı ihraç etmeye devam edecek ve FİNANSBANK pos yazılımının kullanılması sureti ile de müşterilerine FİNANSBANK üye işyerlerinde taksitli alışveriş ve ödül kazanma imkânı tanıyabilecektir. Ayrıca FİNANSBANK, kendi ticari kararları doğrultusunda, HSBC ile sözleşmeleri feshedilen üye işyerlerine teklif götürebilecek ve karşı tarafın da kabul etmesi halinde yeni bir üye işyeri sözleşmesi akdedebilecek, böylelikle de üye işyeri ağını genişletebilecektir. Bu sebeple ilgili ürün pazarı; gerekli pos terminali kurulum ve yönetim maliyetlerine katlanmadan ve üye işyeri sözleşmeleri yapmadan başka bir bankanın kredi kartı ile ödeme sisteminden yararlanan "üye işyeri edinme ve kullanma pazarı"³ olarak tanımlanmıştır.
- (7) Kredi kartı ile ödeme hizmetlerinin ülke genelinde aynı sistemle uygulandığı, taksitli alışveriş ve ödül biriktirme imkânı sağlayan çok markalı kredi kartlarının yapı ve nitelik itibarı ile tüm ülke sınırları içinde benzerlik gösterdiği, ülke genelinde pazarlandığı ve kullanılabilirliği, tüketicinin tercih yapmasının önünde engel bulunmadığı dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

¹ FİNANSBANK ve FİNANSBANK'ın kontrolündeki diğer finansal şirketlerin kontrolünün National Bank of Greece S.A. tarafından, FIBA Holding A.Ş., FINA Holding A.Ş. ve Fiba Faktoring Hizmetleri A.Ş.'den devralınması işlemine Rekabet Kurulunun 20.07.2006 tarihli ve 06-53/686-193 sayılı kararı ile izin verilmiştir.

² FİNANSBANK ve FİNANSBANK'ın kontrolündeki diğer finansal şirketlerin kontrolünün Qatar National Bank S.A.Q. tarafından, National Bank of Greece S.A.'dan devralınması işlemine Rekabet Kurulunun 03.05.2016 tarihli ve 16-15/245-107 sayılı kararı ile izin verilmiştir.

³ Çeşitli bankalar arasında imzalanan ve ortak markalı kredi kartı kullanımına ilişkin sözleşmelere muafiyet tanınan 03.08.2011 tarihli ve 11-44/991-337 sayılı; 24.08.2006 tarihli ve 06-59/781-230 sayılı; 14.09.2006 tarihli ve 06-63/861-251 sayılı; 24.04.2007 tarihli ve 07-34/343-124 sayılı; 29.11.2007 tarihli ve 07-88/1110-432 sayılı; 28.02.2008 tarihli ve 08-19/197-67 sayılı Kurul kararlarında da ilgili pazar benzer şekilde tanımlanmıştır.

G.3. Değerlendirme

G.3.1. Sözleşme Hükümlerinin İncelenmesi

- (8) Bildirime konu SÖZLEŞME'nin 1.3. maddesinde sözleşmenin konusu, "HSBC marka ve logolu kredi kartlarının mevcut özelliklerini koruyarak FİNANSBANK'a ait üye işyeri ağından ve sistem alt yapısından aynen fiyatlanma hakkının sağlanması, HSBC kredi kartlarının tümünün FİNANSBANK tarafından kurulan, işletilen ve genişletilen Üye İşyeri Kullanım Programı'na dahil edilmesi ve bu hizmetin sunumu ve alımında tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi" olarak belirtilmiştir. Bu amaç doğrultusunda HSBC, müşterilerine; FİNANSBANK tarafından ihraç edilen CardFinans markalı kart hamillerine FİNANSBANK üye işyeri ağında sağlanan aynı hak ve avantajları sunacak, HSBC tarafından ihraç edilen Advantage kredi kartları, FİNANSBANK ve yetkilendirdiği üçüncü kişilerce oluşturulan ağ içerisindeki üye işyerleri ile başkaca bir sözleşme imzalamaksızın aynı koşullarla ağ içerisinde kabul ve işlem görecektir.
- (9) SÖZLEŞME'nin 3. maddesi ise, akdedilen SÖZLEŞME kapsamında sunulacak olan hizmetler ile bu hizmetlere ilişkin uygulama standartlarını belirlemektedir. SÖZLEŞME'nin 3.3. maddesi uyarınca FİNANSBANK, üye işyerleri ile sözleşmesel ilişki kurma, bu ilişkileri yönetme ve dilediği takdirde sona erdirmeye ve bu ilişkiye dair finansal koşulları serbestçe belirleme yetkisine sahip olacak, bu hususlarda HSBC'nin onayı aranmayacaktır. Ayrıca, üye işyeri kullanım programına dahil olan üye işyerleri ile tüm iletişim FİNANSBANK tarafından yürütülecektir. Üye işyeri bakımından ise, HSBC ile çalışıp çalışmama kendi tasarrufunda olacak ve üye işyeri HSBC ile çalışmamak yönünde olumsuz beyanını iletmediği takdirde Advantage kredi kartı, üye işyerinde diğer kredi kartları gibi işlem görecektir.
- (10) SÖZLEŞME'nin süre ve fesih hallerinin düzenlendiği 13. maddesi uyarınca, SÖZLEŞME süresinden önce feshedilmedikçe imza tarihinde yürürlüğe girecek ve beş yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Taraflardan herhangi biri geçerli bir sebep göstermeksizin ve herhangi bir tazminat ödemeksizin 45 gün önce yapacağı ihbar ile SÖZLEŞME'yi her zaman feshedebilecektir. HSBC'nin sözleşme kapsamında bir başka banka ile benzer nitelikte bir sözleşme imzalaması veya kart hamillerine ait portföyünü başka bir finansal kuruluşa devretmesi durumunda FİNANSBANK 45 günlük süreyi beklemeden SÖZLEŞME'yi feshedebilecektir.
- (11) SÖZLEŞME'nin "Hizmet Bildirim Talimatı" başlıklı birinci ekinin 3. maddesinde FİNANSBANK ve HSBC'nin birlikte veya tek başlarına kampanya yapabilecekleri, tarafların diğer tarafça düzenlenen kampanyaya katılımının zorunlu olmadığı, taksit, öteleme, indirim, puan, fiyatlama, iletişim ve tüm kampanya maliyetlerinin kendi kartları için kampanyaya katılmayı kabul eden kart sahibi tarafa ait olduğu, FİNANSBANK tarafından hazırlanan kampanyalara, onay vermek suretiyle HSBC'nin de katılabileceği, bu durumda maliyet paylaşımını da içeren protokol imzalanacağı, mutabık kalınmaması halinde FİNANSBANK'ın kendi kartları için kampanyada ilerleme hakkının saklı olduğu, HSBC'nin ise kendi kartları için sektörel veya genel kampanyalar yapabileceği düzenlenmektedir. Kampanyalara ilişkin düzenlemelerde, kampanya koşulları (taksit, puan vb.) bakımından tarafların birbirlerine kıyasen avantajlı teklif vermeme veya farklı nitelikte herhangi bir kısıtlama getirmediikleri görülmektedir.

G.3.2. Menfi Tespit Değerlendirmesi

- (12) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar... hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmü yer almaktadır. 4054 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından teşebbüs niteliğini haiz HSBC ve FİNANSBANK, bankacılık hizmetleri ve ilgili ürün pazarı olarak belirlenen üye işyeri edinme ve kullanma pazarlarında birbirlerine rakip konumunda faaliyet yürütmektedirler. (.....) Advantage kredi kartı faaliyetlerinin devam ettirileceği bildirilmiş ve bildirim konusu SÖZLEŞME'nin de kredi kartı müşterilerine üye işyeri edinme ve kullanma hizmetlerinin sağlanabilmesi amacıyla imzalandığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, halihazırda, taraflar hem bankacılık hizmetleri hem de üye işyeri edinme ve kullanma pazarlarında faaliyet göstermekte dolayısıyla taraflar birbirlerine rakip konumda bulunmaktadır. (.....) taraflar, bankacılık hizmetleri ve kredi kartı ihracı pazarlarında faaliyet gösteren rakipler konumunda olmaya devam edecektir. Bu bakımından aynı piyasada faaliyet gösteren ve birbirine rakip olan iki teşebbüsün üye işyeri ağını ve pos altyapısını paylaşmak üzere akdettikleri bildirim konu SÖZLEŞME, rakipler arası anlaşma niteliği taşımaktadır.
- (13) SÖZLEŞME'de tarafların faaliyetlerine kısıtlama getiren veya ticari kararlarını etkileyecek nitelikte doğrudan hükümler bulunmamakla birlikte, aynı ürün pazarlarında faaliyette bulunan veya bulunma potansiyeline sahip olan iki teşebbüs arasında anlaşma imzalanması, amacından bağımsız olarak, rekabetçi endişeler yaratmaktadır. SÖZLEŞME'nin uygulanması ile taraflar birbirlerine ait gizli bilgilere erişebilecek, maliyet, ciro vb. ticari sırları hakkında bilgi sahibi olabilecek, bu bilgi değişimi de rekabet ortamına zarar verebilecektir. Bu bakımdan, rakipler arası rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma niteliğinde olan bildirim konusu SÖZLEŞME'ye, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olması nedeniyle aynı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

G.3.3. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

- (14) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde; mal veya hizmetlerin alımı, satımı ve yeniden satımı konulu dikey anlaşmaların Tebliğ kapsamında olduğu, bununla birlikte rakip teşebbüsler arasında yapılan dikey anlaşmaların, Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı düzenlenmektedir. Aynı maddenin devamında, "*sağlayıcının anlaşma konusu malların hem üreticisi hem de dağıtıcısı olduğu, alıcının ise bu mallarla rekabet eden malların üreticisi değil dağıtıcısı olduğu*" dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanacağı ifade edilmektedir. Anılan Tebliğ'in 3. maddesinde ise rakip teşebbüsler, "*aynı ürün pazarında faaliyette bulunan veya bulunma potansiyeline sahip sağlayıcılar*" olarak tanımlanmıştır.
- (15) Bildirim konusu SÖZLEŞME'nin tarafları olan HSBC ve FİNANSBANK, temel olarak bankacılık hizmetleri pazarında hizmet sunmakta olup, gerek bankacılık hizmetleri, gerek kredi kartı ihraç pazarı ve gerekse ilgili ürün pazarı olarak tanımlanan "üye işyeri edinme ve kullanma pazarı"nda birbirlerine rakip konumunda faaliyet göstermektedir. (.....) bildirilmiş olmakla birlikte; tarafların diğer pazarlarda devam edecek olan rakiplik ilişkisi, kredi kartı ihraç pazarının ilgili ürün pazarı bakımından yakın ilişkili bir pazar olması ve korunacak olan rakiplik ilişkisinin ilgili ürün pazarı bakımından etki etme potansiyeli taşıması nedenleriyle ve (.....) karşısında bu pazar bakımından da potansiyel rakip konumunu koruduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu hususlar çerçevesinde, SÖZLEŞME'nin 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanmasının mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

G.3.4. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- (16) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı düzenlemeler içermesi nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyen ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı muafiyetten de yararlanamadığı tespit edilen SÖZLEŞME'ye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet tanınıp tanınamayacağı aşağıda değerlendirilmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi, bu maddede belirtilen koşulların tümünü birden sağlayan anlaşmaların, Kurul kararıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabileceğini düzenlemektedir. Bu koşullar;
- Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
  - Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
  - İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
  - Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

olarak sıralanmaktadır. Aşağıda, bildirim konu SÖZLEŞME'nin, Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen koşulları sağlayıp sağlamadığına ilişkin değerlendirmeler sunulmaktadır.

G.3.4.1. Malların Üretim veya Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (17) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için, öncelikle anlaşma konusu olan malın üretimi ve dağıtımı ile ilgili olarak bir gelişme veya iyileşme olması ya da ekonomik veya teknik gelişme sağlanması gerekmektedir. Bente kastedilen iyileşme ve gelişmelerin, sadece teşebbüslerin kendi açılarından sağlayacakları menfaat veya kazanç şeklinde değil, aynı zamanda bunların ekonomiye yapacakları somut katkı şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Bu kapsamda, somut olayın özelliklerine göre değişmekle birlikte genel olarak üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerin varlığı halinde muafiyetin ilk koşulunun sağlandığı değerlendirilmektedir.
- (18) Bildirim Formunda ve ek bilgi yazılarında, SÖZLEŞME ile amaçlanan ve kurgulanan yapının, halihazırda piyasada yaygın olan ortak markalı kredi kartı kullanımından tamamen bağımsız ve farklı olduğu belirtilmiştir. Buna göre, taraflar hiçbir zaman ortak markalı bir kart kullanımına gitmeyecek, bu kapsamda bir platform paylaşımı söz konusu olmayacaktır. Ortak markalı kredi kartı kullanımı sureti ile oluşturulan platformlarda; tarafların yaptıkları işbirlikleri ve kredi kartı hizmetlerini ortak markada birleştirdikleri ve tarafların uygulamalarına getirilen kriterler ile (minimum POS kriterleri, kart hamillerine tanınan avantajların minimum seviyesinin belirlenmesi gibi) verilen hizmette standartlaşmaya gidildiği belirtilmiştir. Ancak bildirim konusu SÖZLEŞME'nin tarafları olan HSBC ve FİNANSBANK'ın kendi markaları ile kredi kartı ihraç etme hakkına sahip oldukları ve herhangi bir marka ortaklığı amaçlamadıkları, (.....), üye işyeri anlaşması yapma lisansına sahip bir başka banka üzerinden devam ederek, kart hamillerine kendi markası altında hizmet vermeyi amaçladığı, bunun da tüketicinin kendisi için uygun olan kredi kartını tercih etmesinde rekabeti kısıtlayan bir neden oluşturmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, SÖZLEŞME'de yer alan düzenlemeler ve kurulan yapı çerçevesinde, tarafların hiçbir zaman ortak bir ticari karar almayacakları, üye işyeri yönetiminin, bu hizmeti veren FİNANSBANK tarafında olacağı, HSBC'nin ise yapılan kampanyalara katılıp katılmama noktasında tamamen serbest olduğu ve ortak markalı bir kredi kartı programı

amaçlanmadığından, tarafların bir programın bütünlüğü ve markanın imajının korunmasını sağlamak gibi ortak amaçlarının da bulunmadığı belirtilmiştir.

- (19) Bildirimde yer alan bilgilere göre, SÖZLEŞME ile FİNANSBANK tarafından kurulmuş veya kurulacak olan üye işyeri ağı ile pos altyapısı, HSBC kredi kartı sahiplerinin kullanımına açılacaktır. Bu sayede HSBC, yeni bir yaygın üye işyeri ağı oluşturmaya gerek kalmaksızın, FİNANSBANK'ın oluşturduğu mevcut üye işyeri ağına, ihraç ettiği kredi kartlarını müşterilerine kullandırma imkanına sahip olacaktır. Böylelikle, yeni üye işyeri anlaşmaları yapmadan, FİNANSBANK'ın mevcut üye işyeri ağından yararlanarak, yaratmış olduğu markanın gerektirdiği müşteri memnuniyeti ve kullanıcı deneyimini değiştirmeksizin, üye işyeri ilişki yöntemini devrederek yatırımlarından büyük ölçüde tasarruf sağlayacaktır. Bunun yanı sıra, HSBC, genişleyen üye işyeri ağı sayesinde daha kolay müşteri çekebilecek ve üye işyeri pazarından elde ettiği cironun yanı sıra kart kullanıcılarından elde ettiği ciroyu da artıracaktır.
- (20) Diğer yandan SÖZLEŞME, ilgili ürün pazarında dolaylı olarak hizmetlerin sunulmasında gelişme ve iyileşme sağlanması amacına da katkı sağlamaktadır. Buna göre, HSBC, söz konusu ağın oluşturulması için gereken altyapı yatırım ve maliyetlere⁴ katlanmak yerine FİNANSBANK'ın halihazırdaki geniş ağından faydalanabilecek ve mevcut ağa isterse yeni üye işyerleri eklemek suretiyle faaliyet gösterecektir. Bu anlamda SÖZLEŞME ile birlikte HSBC'nin, bir bakıma ölçek ekonomisinden faydalanması söz konusu olacaktır. Ayrıca altyapının geliştirilmesi amacıyla, bunun gerektirdiği Ar-Ge faaliyetleri ile zaman ve emek sarf etmeksizin kendi kredi kartı hamillerine FİNANSBANK'ın ihraç ettiği CardFinans kart hamillerinin sahip olduğu taksit ve ödül avantajlarını sunma imkanı olacaktır.
- (21) Ayrıca HSBC, FİNANSBANK'ın pos cihazlarını ve terminallerini kullanarak, takas komisyonu maliyetinden de kaçınabilecektir. Zira bankaların, pos cihazı yerleştirmek için katlandıkları maliyetleri, bankalar arası işlemlerde uygulanacak takas komisyonuna yansıtıkları bilinmektedir. İhraççı banka tarafından kabulcü bankadan alınan takas komisyonu, kabulcünün bunu üye işyerine; üye işyerinin de bunu fiyatlar yoluyla tüketiciye yansıtmasıyla ekonominin bütünü açısından bir maliyet haline gelmektedir. Bu çerçevede, bildirim konusu SÖZLEŞME ile HSBC tarafından ihraç edilecek olan kredi kartlarının, FİNANSBANK tarafından ihraç edilen kredi kartları ile aynı koşullara tabi olması ve başka banka kartı gibi işlem görmemesi sağlanacak, bu sayede de taraf bankalara bir maliyet avantajı sunularak bankaların kaynaklarını daha etkin şekilde kullanmalarına olanak tanınmış olacaktır.
- (22) Bu açıklamalar ışığında, SÖZLEŞME'nin uygulanması ile marka içi ve markalar arası rekabetin artması, hizmet kalitesinin artması, etkin bir dağıtım ağı kurulması, arzın artırılması ve maliyetlerin azaltılması ile üye işyeri sayısının gerekli maliyetlere katlanılmaksızın genişletilmesi vasıtasıyla üye işyeri edinme ve kullanma pazarı bakımından hizmetlerin sunulmasında iyileşmelerin ve gelişmelerin sağlanacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer verilen koşulun yerine getirildiği kanaatine ulaşılmıştır.

⁴ POS terminali yatırım, bakım onarım maliyeti ve bu terminallerin yönetimi için gerekli insan kaynağı maliyeti, POS terminallerinin gerektirdiği; POS rulosu, telefon hattı kiralaması veya POS terminallerinin hızlı ve etkin çalışması için gerekli data hattı kurulumu ve işletimi masrafları ile işlemlerin şifreli yapılması için gerekli PIN PAD maliyetleri gibi.

G.3.4.2.Tüketici Yararının Sağlanması Şartı

- (23) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için aranan ikinci şart ise, ilk şart sonucunda ortaya çıkan faydadan tüketicilerin de yarar sağlamasıdır. Bu çerçevede fiyatların seviyesindeki düşüş, satış sonrası etkin hizmetler, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi hususlar tüketicinin elde edeceği yarar kapsamında değerlendirilebilmektedir.
- (24) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da (Kılavuz), söz konusu ikinci şart bağlamında, ekonomik yararların sadece anlaşma tarafları lehine değil aynı zamanda tüketici lehine olmasının gerektiği belirtilmektedir. Kılavuz'da, yararların tüketicilere aktarılmasının ilgili pazardaki rekabetin yoğunluğuna bağlı olduğu, rekabetçi baskının, normalde, maliyet tasarruflarının düşük fiyat olarak tüketicilere yansımaya yol açtığı veya teşebbüslerin pazara daha hızlı bir şekilde ürün sunmasını teşvik ettiği, bu nedenle eğer ilgili pazarda anlaşma taraflarını etkili bir şekilde sınırlayan yeterli rekabet sağlanıyorsa, rekabetçi sürecin, normal olarak tüketicilerin ekonomik yararlardan adil bir pay almalarını sağlayacağı ifade edilmiştir.
- (25) Bu çerçevede, bir önceki koşul altında yer verilen ve bildirim konu SÖZLEŞME'nin uygulanması ile ortaya çıkacağı değerlendirilen iyileşme ve gelişmeler ile ekonomik yararların tüketicilere ne şekilde ve ölçüde yansıtılacağı hususu değerlendirilmiştir. Bildirim konu SÖZLEŞME vasıtasıyla, HSBC kredi kartı hamilleri; yaygın FİNANSBANK üye işyerlerinden FİNANSBANK'ın kendi kredi kartı hamillerine sağladığı şekilde taksitli alışveriş yapabilmek, puan kazanma ve kullanma gibi işlemleri gerçekleştirebilecek ve daha fazla tercih hakkına sahip olacaklardır. Üye işyerleri de daha fazla tüketiciye ulaşarak satış yapabilmek olanağını elde edeceklerdir. Bunun yanı sıra HSBC müşterileri için, ürün çeşitliliği artacak ve ürüne daha kolay ulaşabilme imkanı sağlanacaktır. HSBC müşterilerinin ilgili avantajlardan faydalanmak için başka bir bankanın müşterisi olmaları da gerekmeyecektir.
- (26) Ayrıca HSBC, SÖZLEŞME ile elde ettiği yatırım, maliyet, fiyat, insan kaynağı avantajlarını daha iyi hizmet sunabilmek için diğer hizmetlere ayırabilecek, piyasadaki güçlü rakiplere karşı avantaj kazanmak için fiyatlara yansıtabilecek ve tüketicilerin uygun fiyatlarla ürünlere erişimini sağlayabilecektir. Kredi kartı hamillerinin, bu durumdan, etkin hizmet almak ve bu hizmete, düşen maliyetler sayesinde daha uygun fiyatlarla erişmek suretiyle olumlu şekilde etkileneceği de anlaşılmaktadır. Söz konusu SÖZLEŞME vasıtasıyla HSBC tarafından arzın devamlılığının sağlanmasının, müşterilerin talep ettikleri ürüne ulaşmalarını olanaklı kılacağı, ürün ve hizmetlere kesintisiz ve eksiksiz erişimin de müşteri memnuniyetini artıracığı değerlendirilmektedir. Son olarak, gerçekleşmesi öngörülen hizmet kalitesindeki artış ile doğrudan tüketiciye yönelik faydalar ortaya çıkabilecektir.
- (27) Diğer taraftan, kredi kartı pazarı, çift taraflı pazar özelliğinde olup, bu pazarlarda, bir arz edici tarafından sunulan aynı ürüne karşı birbirini etkileyen iki farklı talep söz konusudur. Kredi kartı pazarı bakımından bu taleplerin ilki, kart kullanıcısının talebi, ikincisi ise üye işyerinin talebidir. Çift taraflı pazarlarda mevcut olan ağ etkilerinin de kredi kartı pazarına dönük sonuçları bulunmaktadır. Buna göre, kredi kartı kullanıcılarının bir kredi kartına olan talebi, o kredi kartının kullanılabilirliği üye işyeri sayısı ile aynı doğrultuda artmaktadır. Aynı şekilde, üye işyerlerinin bir kredi kartına ait pos cihazını yerleştirme ihtimali, o kredi kartını kullanan tüketici sayısı ile aynı doğrultuda artmaktadır. Kart kullanıcıları ile üye işyerleri arasındaki bu pozitif dışsallık nedeniyle, tüketici boyutunda gerçekleşecek olan bir fayda artışının, diğer tüketici grubu olan üye işyerlerine de yansımaları söz konusu olacaktır.

- (28) Bu açıklamalar çerçevesinde, bildirim konusu SÖZLEŞME'nin uygulanması ile üye işyeri edinme ve kullanma pazarında ortaya çıkacak iyileşmelerden ve gelişmelerden tüketicilerin yarar sağlayacağı ve dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan koşulun da karşılandığı kanaatine ulaşılmıştır.

G.3.4.3. Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması Şartı

- (29) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için aranan bu üçüncü şarta göre, muafiyete konu anlaşma, ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına yol açmamalı, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlaması, rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmamalıdır.
- (30) Kılavuz'da, ilgili koşulun, pazar gücü ve bu güce bağlı olarak söz konusu anlaşmaların pazardaki etkisi ile yakından ilgili olduğu, teşebbüsün pazar gücü ne kadar yüksek ise hissedilir derecede rekabeti bozucu etkileri olan bir dikey sınırlamanın kural olarak muafiyet alamayacağı belirtilmektedir.
- (31) İlgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkıp kalkmadığı değerlendirilirken dikkate alınması gereken en önemli husus, incelemeye konu anlaşmanın taraflarının ilgili pazardaki gücü ve pazarın anlaşma öncesindeki yapısıdır. Bu çerçevede, SÖZLEŞME tarafları olan HSBC ve FİNANSBANK'ın kredi kartı ciroları ve üye işyeri ciroları bazındaki pazar paylarına aşağıda yer verilmektedir.

Tablo-1: Sözleşme Taraflarının Kredi Kartı Ciroları ve Üye İş Yeri Ciroları Bazındaki Pazar Payları

		ÜYE İŞYERİ			KREDİ KARTI		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016
HSBC	Toplam Ciro (Milyon TL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Pazar Payı (%)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
FİNANS BANK	Toplam Ciro (Milyon TL)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Pazar Payı (%)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (32) Tablonun incelenmesinden; üye işyeri edinme ve kullanma pazarında, HSBC'nin pazar payının yıllar itibarıyla azaldığı ve 2016 yılında (.....) altına indiği, FİNANSBANK'ın pazar payının ise az da olsa artmakla birlikte 2016 yılında (.....) ulaştığı görülmektedir. FİNANSBANK ve HSBC'nin üye işyeri edinme ve kullanma pazarındaki toplam pazar payları, 2016 yılı itibarıyla (.....) gibi düşük bir değerde olup; HSBC ile sözleşmeleri feshedilen üye işyerlerinin, FİNANSBANK ile sözleşme imzalamaması durumunda daha da düşebilecektir. Dolayısıyla, tarafların pazar payları ve bu paylarda yaşanan değişiklikler göz önünde bulundurulduğunda, bildirim konusu SÖZLEŞME'nin uygulanmasının pazar kapama yönünde bir etki yaratmayacağı anlaşılmaktadır.
- (33) Bu noktada incelenmesi gereken bir diğer husus ise ilgili pazarların yapısı ve bu pazarlarda faaliyet gösteren diğer oyuncuların konumudur. Mevcut durumda, üye işyeri edinme ve kullanma pazarında faaliyet gösteren, kredi kartı cirosu bakımından en büyük beş rakip banka ile FİNANSBANK ve HSBC'nin pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

17-41/651-289

Tablo-2: İlgili Pazarda Kredi Kartı Ciroosu Bazında İlk Beş Banka ile FİNANSBANK ve HSBC'nin Pazar Payları (% , 2016 sonu)

Platform Üyeleri		Kredi Kartı Ciroosu Bazında	Kredi Kartı Adedi Bazında	Pos Ciroosu Bazında	Pos Adedi Bazında
1	Garanti Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
3	T. İş Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
4	Akbank T.A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
5	T. Vakıflar Bankası T.A.O.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
6	QNB Finansbank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
7	HSBC Bank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (34) Tablonun incelenmesinden; ilgili pazarda faaliyet gösteren ilk beş bankanın pos ciroosu bazındaki pazar payları toplamının (.....), pos adedi bazındaki pazar payları toplamının ise (.....) olduğu ve bu beş bankanın pazarın önemli bir kısmını oluşturduğu anlaşılmaktadır. FİNANSBANK ile HSBC'ye bakıldığında ise; her ikisinin de pazar paylarının düşük olduğu, hem pos adedi hem de pos sayısı bazında pazar payları toplamının ilk dört büyük rakip banka pazar paylarının altında kaldığı görülmektedir.
- (35) Söz konusu SÖZLEŞME pazarda yaygın olarak kullanılan ortak markalı kredi kartı kullanımından farklı olup, üye işyeri ağının ve pos altyapısının ortak kullanımına ilişkindir. Ortak markalı kredi kartı kullanımında bir bankanın sahibi olduğu kredi kartı markasının diğer bankalarca da kullanılması söz konusudur. İncelenen SÖZLEŞME'ye konu uygulamada ise ortak markalı kredi kartı kullanımı söz konusu olmayıp, Advantage markalı kredi kartı sahiplerinin FİNANSBANK üye iş yerlerinde CardFinans hamillerine sağlanan avantajlardan yararlanabilmelerine imkan tanınmaktadır. Bildirim konusu SÖZLEŞME, bir tür hizmet sözleşmesi olup; FİNANSBANK tarafından verilen hizmetin korunması amacıyla düzenlenmiş olan uygulama esasları, hizmet standartları, üye işyeri ve diğer hususlara ilişkin hükümler ile pazarlamaya yönelik herhangi bir sınırlama getirilmemekte, ayrıca tarafların ticari kararlarını etkileyip birlikte hareket etmelerini sağlayacak ortak bir süreç yaratılmamaktadır. Bu kapsamda, rekabete etki edebilecek nitelikte ve ortak markalı kredi kartı kullanımı sözleşmelerine benzer şekilde; yapılacak kampanyalara, reklam ve tanıtım faaliyetlerine, verilecek puan oranlarına yönelik kısıtlama getirilmesi ve kart uygulamalarının, müşterilere verilecek puanların, sağlanacak avantajlar ile bu avantajların sahip olacağı özelliklerin tespit edilmesi söz konusu değildir. Bununla birlikte, taraflarının toplam pazar paylarının oldukça düşük olduğu, anlaşma ile taraflara herhangi bir münhasırlık kısıtı getirilmediği, öte yandan anlaşmanın fiyat tespiti ve müşteri paylaşımı gibi ağır sınırlamalar da içermediği değerlendirilmiştir. Buna ek olarak tarafların düşük pazar payına rağmen yüksek pazar payına sahip rakiplerin yer aldığı pazar yapısının varlığı da dikkate alınmıştır.
- (36) Bu açıklamalar çerçevesinde, bildirim konusu SÖZLEŞME taraflarının ilgili pazarlardaki payları, ilgili pazarların yapısı ve geçirdiği değişim, rakiplerin konumu ve sözleşmede herhangi bir rekabet yasağı getirilmemiş olması hususları dikkate alındığında; bildirim konusu SÖZLEŞME'nin uygulanmasının, ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kaldırmayacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde aranan koşulun da karşılandığı anlaşılmıştır.

G.3.4.4. Rekabetin, (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması Şartı

- (37) Bir anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için aranan dördüncü ve son şarta aykırılık, ya izlenen amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanması ya da rekabetin sınırlanması gereğinin dahi bulunmaması halinde ortaya çıkabilecektir. Teşebbüsler, prensip olarak, anlaşma ile amaçladıkları ekonomik yararların gerçekleştirilmesinde, rekabeti en az sınırlayıcı yöntemi tercih etmekle yükümlüdürler. Bu noktada, yapılan anlaşma çerçevesinde elde edilmesi planlanan fayda ile meydana gelen rekabet kısıtlamaları arasında bir denge kurulması gerektiği kabul edilmektedir.
- (38) Kılavuz'da, bu son şartın, çeşitli pozitif etkilerin elde edilmesi için en az rekabeti bozucu sınırlamaların seçilmesini sağlamada rol oynadığı belirtilmektedir.
- (39) Bildirim Formunda, (.....) Advantage kredi kartı faaliyetlerine devam etme kararı aldığı ve bu kapsamda Advantage kredi kartı müşterilerine üye işyeri pos faaliyetleri hizmetinin sağlanabilmesi için FİNANSBANK ile söz konusu SÖZLEŞME'nin akdedildiği ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, bildirim konusu SÖZLEŞME ile HSBC kredi kartı hamillerinin HSBC'nin ilave bir yatırım yapmasına gerek kalmaksızın yeni ve yaygın bir üye işyeri ağına dahil olarak FİNANSBANK üye işyerlerinden taksitli ve ödüllü alışveriş imkanına sahip olacakları, bu durumun kredi kartı hamillerinin bankalarına olan sadakatini artıracak ve daha iyi hizmet almalarını sağlayacak, tüketicilerin inceleme konusu sözleşme sayesinde bankalarına ait kredi kartını değiştirmeksizin FİNANSBANK üye işyerlerinden alışveriş yapabileme, puan kazanabilme ve bu puanları alışverişlerinde kullanabilme imkanına kavuşacakları belirtilmiştir. HSBC'nin de, bu yolla tasarruf ettiği kaynakları başka girişimlerde kullanabileceği, dolayısıyla hem tüketici hem de üretici açısından yarar sağlandığından söz edilebileceği belirtilmiştir.
- (40) Diğer taraftan, kredi kartları pazarında tüketicilerin birden fazla karta sahip oldukları, taksit oranı ve para yerine geçen ödül, bonus, nakit/para puan gibi koşullar açısından kendilerine en uygun gelen banka kredi kartını kullanabildikleri belirtilmiş, bu nedenle rekabetçi bir yapıya sahip pazarda tüketiciye sağlanan hizmet, iletişim ve marka standartlarının korunmasının büyük önem arz ettiği ifade edilmiştir. SÖZLEŞME'de yer alan uygulama esasları, hizmet standartları, iletişim, üye işyeri yönetimi ve diğer hususlara ilişkin hükümlerin, tarafların kurumsal değer ve imajının korunması amacı ile konulduğu ve FİNANSBANK üye işyeri ağı içerisinde verilen hizmet standartlarının korunması amacıyla getirilen uygulama işleyiş ve kuralları dışında, tarafların kart programları, kart hamilleri ve kart uygulamaları da dahil olmak üzere pazarlamaya ilişkin herhangi bir sınırlama getirmediği, ayrıca tarafların ticari kararlarını etkileyip birlikte hareket etmelerini sağlayacak ortak bir süreç yaratılmadığı ifade edilmiştir.
- (41) Bu kapsamda, bir önceki koşulun değerlendirilmesi çerçevesinde de belirtildiği üzere, bildirim konusu SÖZLEŞME ile rekabete etki edebilecek nitelikte ve ortak markalı kredi kartı kullanımı sözleşmelerine benzer şekilde; yapılacak kampanyalara, reklam ve tanıtım faaliyetlerine, verilecek puan oranlarına yönelik kısıtlama getirilmesi ve kart uygulamalarının, müşterilere verilecek puanların, sağlanacak avantajlar ile bu avantajların sahip olacağı özelliklerin tespit edilmesi söz konusu değildir. Bununla birlikte, anlaşma ile taraflara herhangi bir münhasırlık kısıtı getirilmediği, öte yandan anlaşmanın fiyat tespiti ve müşteri paylaşımı gibi ağır sınırlamalar da içermediği değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, SÖZLEŞME'de yer alan kısıtlamalar, ortaya çıkan yararlarla kıyaslandığında; SÖZLEŞME'nin rekabeti zorunlu olandan fazla kısıtlamadığı kanaatine varılmıştır.

- (42) Yukarıda yer verilen hususlar çerçevesinde; ilgili pazarda birçok rakibin faaliyet gösterdiği, bu oyunculardan bazılarının ilgili pazarda yüksek pazar paylarına sahip olduğu ve markalar arası rekabetin oldukça yoğun bulunduğu, tarafların pazar paylarının ise rakiplerine oranla oldukça düşük kaldığı ve pazardaki ürün çeşitliliğinin sürekli arttığı göz önünde bulundurulduğunda, bildirim konusu SÖZLEŞME’de yer alan kısıtlamaların, rekabeti belirtilen amaçlara ulaşmak için zorunlu olandan fazla sınırlandırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde aranan koşulun da karşılandığı anlaşılmıştır.
- (43) Bu çerçevede, bildirim konu SÖZLEŞME’ye ilişkin olarak yukarıda yer verilen bireysel muafiyet değerlendirmesinin sonucunda, SÖZLEŞME’nin, 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinin birinci fıkrasında aranan tüm koşulları sağladığı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (44) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
- QNB Finansbank A.Ş. ile HSBC Bank A.Ş. arasında akdedilen “Üye İşyeri Kullanım Programı Sözleşmesi”ne, tarafları olan QNB Finansbank A.Ş. ve HSBC Bank A.Ş.’nin rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle, aynı Kanun’un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
  - Bildirim konusu “Üye İşyeri Kullanım Programı Sözleşmesi”nin tarafları olan QNB Finansbank A.Ş. ve HSBC Bank A.Ş.’nin rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle, söz konusu “Üye İşyeri Kullanım Programı Sözleşmesi”nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağına,
  - Bununla birlikte, QNB Finansbank A.Ş. ile HSBC Bank A.Ş. arasında akdedilen “Üye İşyeri Kullanım Programı Sözleşmesi”ne 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde sayılan koşulların tümünü sağlaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına
- gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.